

Ako morejo Keltomani vsa ta imena tako naravno in primerno pravilom keltiške slovnice razložiti, hajd! naj poskusijo. Sv. Severin je sicer nauk katoliške vere razlagal nemškogotinskim Rugom, kateri so se v 4. stoletji po Kristu na levem bregu Dunaja od Anasa (Enns) do Dunaja bili naselili in bili Arijanci, pa tudi prvotnim poganskim prebivalcem Norika: slovenskim Turščanom, Halonom in Noričanom.*)

(Dalje prihodnjič.)

Národne stvari.

0 pregovorih in prilikah sosebno slovenskih.

Spisal profesor Viljem Urbas.

(Dalje.)

Dobra izreja brani uboštvu pod streho.

Dobra izreja je toraj najboljša dota.

Za časa počne žgati, kar če kropiva ostati.

Ne odlašaj toraj odgoje in ne reci: otrok je še!

Ravno

Dokler je drevo mlado, lahko ga pripogneš kamor hočeš.

Šiba novo mašo poje.

Ni potreba vselej šibe, ni potreba le nove maše. —

Kjer šibe potrebuješ, gotovo si že kaj zamudil; kdor o pravem času prične, shaja z lepo besedo.

Kar pa tiče novo mašo, priporočati smem besede, ki jih je pisal Gekink svojemu Miroslavčeku:

Postani kar le hočeš; bodi, sin, v korist

Občinstvu, al po modrih svetih tvojih,

Po lad'ji tvoji, ki otoka daljnega

Pridelke nosi mu, po glasu tvojih strun,

Po tvojih spisih ali slikah tvojih:

Da si le pošten človek, ljubi sin!

Žalostna bo, če boš moral reči:

Sin moj, um svoj;

pomni, da

Iz orličev postanejo ob letu orli.

Strašno je pa slišati:

Kar mladi ne vejo, jim stari povejo;

uresniči se potem, da

Kakor mati prede, tako hči tkè,

in doživel bodeš:

Ti očeta do praga, otroci tebe čez prag. —

Enemu Bog v roke dá veslo, drugemu teslo.

Naj se le vsak svojega dela veselo loti in pridno drži, potem bo veljalo:

Ako ne teče pa kaplja.

Mojstrov sin dostikrat ni imena vreden.

Mojster ne prekosí le očeta in sinu; kakor Savel previšava ljudstvo za celo glavo: kralj, prerok je svojemu narodu.

„Prvi med učenci ne doseže sedanjega mojstra“ je djal grški umetnik.

Kovač ima klešče, da rok ne opeče.

Malopriden pastir čredi vodo kalí.

Marsikteri kmet je gibčen pri plesu, pa okoren pri drevesu.

„Oj kmet, al veš do kruha pot?

Al veš, kje poln dobí se sod?

Plug in motika vesta za-nj;

Le prašaj ju, kdar vstaneš z sanj“.

Kakoršni gospodarji, taki posli.

Pridna gospodinja mora za peró čez plot skočiti.

Kaj še le za celo kokoš?

Pridna žena je mišje sorte, zapravljuvka kokošje.

Ena znaša, druga razbrskava.

Krava pri gobci molze

veljá tudi od manj vestnega posla, ki pravi:

Kakor se mi streže, tako mi kosca reže.

Spomladi vsaka bučelica krajcar.

Tacih vremenskih prilik imamo grozno veliko, ne-
ktere govore v obče, na priliko:

Kedar se proti jugu izvedri, potegni voz pod streho.

Zareča zarja naznanja piharja.

Stržek naznanja snežek.

Bodi sv. Katarina ali kres, kedar je mrzlo, le neti les.

Nektere zadevajo posamesne mesece:

Svečan stegne dan.

Suščev prah gre z zlatom na vago.

„Kedar kimovca gromí,

Žito, sadje zarodí;

Če li njiva je gnojena,

Jablan, tepka zasajena.“ —

Še druge, in teh je največ, se nanašajo na kak poseben dan v letu, na priliko:

„Kedar Petra stol mrazi,

Zima štirinajst dni nori.“

Sv. Matija led razbija.

Šent Janža dež slabo leto nareja.

Sv. Jakob žito zori, če se tudi solnce kuja.

„Kakor Jernej vremení,

Jesen cela se drží;

Večkrat sam iz en'ga dneva

Rada pride dolga reva.“

Z eno besedo, ni ga skoraj velikega praznika, kvaternega tedna ali kakega bolj znanega godú, da bi se ga ne držalo kako prerokovanje vremena ali kako ravnanje za obdelovanje zemlje, za setev ali žetev.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Gorice 18. sveč. — Našemu kmetijskemu učitelju ni ime Vodopivec, kakor sem uno pot napak zapisal, temoč Ipavec. Dolžnost mi je popraviti, ker je tudi veliko Vodopivcev, ki bi si šteli morja v preveliko čast imeti tako vrlega soimenca. Gosp. Vodopivec — recte Ipavec — je bil poprej učenik v Tržiči (Monfalcone) ter je, kakor se sliši, z vso silo na to delal, da je prejel sedanjo službo. Učil bo med drugim tudi računstvo in razlagal ga v nemškem jeziku, ker ga v slovenskem ne zná. Naši prihodnji poljedelci naj se tedaj uče pisati svoje račune po nemško, ker se cenjeni gospod učitelj ni navadil po slovensko! — Od druge strani pa se posebno hvali gosp. Povšè, ki je v vsacem obziru na svojem mestu. Priporočamo ga slovenskim poslancem za prihodnjo sesijo ddeželnega zbora, da mu zvikšajo plačo, ki je prepičla v primeri laškega vodje. — Tukajšnja in tržaška nunska pripravnica nehate — kakor slišim. Nadomestovala jo bode centralna odgojilnica ljudskih učiteljic, ki se ima, ne vemo kje, ustanoviti za celo Primorje skupaj. Enaka osoda čaka prej ko ne vseh pripravnic moških odgojencev v Primorji. Upamo od novih zavodov vse dobro, a učitelj ne more in ne bo mogel uspešno učiti, dokler mu pajek po trebuhu prede. — Včeraj je šlo kacij 20 lovcev nad volka, ki se je — najbrž iz trnovskega gozdla — priklatil v klomperško okolico. Nek gospod je povedal, da ga je imel kacij 15 korakov pred seboj, pa bojé se, da bi mu volk hlače pomeril, ni hotel na-nj streljati, dasiravno je imel dvocevno dobro nabito. Pravo, g. T.! Delo junaškega vredno imena! Ivan Markov.

Iz Istre 16. sveč. * — Imelo jje, pa samo za malo časa, okrožje Volovsko zbranega šolskega oglednika gosp. Sterka, fajmoštra (plovana) Lovranskega

*) Med te so spadali Kukulani, kakor smo gori iz Egiptpa slišali. Pis.

pravega narodnjaka in iskrenega prijatelja učiteljev. Toda osoda nemila vzela ga je iz one sredine ter premestila v Trst, siromaškim učiteljem Liburnije in cellega okrožja pa odvzela s tem milega zaštitnika. Vrli možak boril se je dosti časa med Lovranskimi zarobljenci, napenjaje vse svoje moči, da bi izbudil narodnost med ljudstvom; toda — vse njegovo prizadevanje ostalo je brezvspešno. Vidivši toraj bodočnost Lovrancev in svojo pred očmi, sklenil je te gromovite talijanissime zapustiti; al — ranil je vsakega prijatla majke Slave, posebno pa učiteljegloboko v srce. Sliši se vendar, da pride na mesto g. Sterka, vrlo praktičen učitelj, častiti g. Janec, redovnik v Rukovcu, kterege prsa ozaljšane so že zaradi njegovih šolskih zaslug z zlatim križcem. Zmožen je, zraven vseh v Istri posebnih jezikov, tudi slovenskega, kakoršnega se služijo učitelji v Jelšanah, Hrušici in Brezovici. On se muči že mnogo let neutrudljivo v šoli s šolsko mladino njemu izročeno, in vspeh njegov, bodi-si v veroznanstvu ali v družih šolskih predmetih, je res hvale vreden. Pod njegovim vodstvom nadjati se je tedaj, da hoče zasijati med učitelji in narodom ono, že zdavnej zaželeno, za povzdigo narodnosti, sadjereje in svilarstva neobhodno potrebno seme, ktero gotovo bode dober sad na korist in blagor naroda v kratkem času obilno obrodilo, njemu samemu pa še v večjo čast služilo. Čast tudi gré v tem smislu gospodu pl. Clesiusu, ker le po njegovem priporočilu izvolila je vlada res za ta posel sposobnega gosp. Janc-a, ter imenovala ga v okrožji Volovskem za šolskega oglednika.

Iz Vrtojbe. (*Vrtojbanski fantje in čitalnica v Vrtojbi 6. dne svečana.*) Drejček: Pojte no fantje! Danes ga moremo treščiti vsak en dober bokal; — to mi se vendar bolje zdi, kot da bi vrečal svoje solde v tisto ščipavnico, kakor Maraš dela s svojim kapuzom. Tisti človek ali je prišel ali pa ima priti ob pamet. Unikrat je podžupanil in ravno to — tako pravijo vsi — je poslalo njegovega Franceta k Vimpfelnu. Zdaj je spet prišel domu, in oče in sin sta dva norca, da ne stojita tiho, ker ju drugače en dan ali drugi odpeljejo v belo hišo v Ljubljano, kjer se bosta oba obračala na kolu polnem cvekov. Ne veste, da je moral že lani hoditi na preturo? Pa on ne verjame, dokler ga dobro ne ocedijo.

Drejko: Jaz grem. Pojdi no tudi Drejc! — In ti Andrej Potokarjev in ti Dreja s hriba, kaj vidva ostaneta? Bolje eden več kakor eden manj — saj Štefan toči frišno. Uni naj pa ščipavničarijo — norci!

Vseh pet in še družih deset Drejčkov in Andrejevih Drejkotov se prime drug drugega pod pazduho ter pojó proti Štefanu:

Kešta že la kontrada,
Ke paša molto ženta,
Puté di lagramenta,
Puté di maridá.

Pri Štefanu so ga res treskali in prepevali omenjeni podobne pesmi do trdne noči. Kakor doli pripojó tako tudi gori držeč se drug drugega.

Slovenska zastava, posvečena na Šempaskem taborji, je pa zbirala pod seboj v Kortelinkini hiši rodoljubno množico; Vrtojbanska čitalnica je storila prvi korak, obhajala je svojo prvo slovesnost. Naj bi prav dolgo živela!

Veselo slovensko petje, deklamacije, govori in Vilharjeva veseloigra „Župan“ so tudi našo petnajsterico vzbudile k boljšemu življenju, k življenju pametnemu in narodnemu.

Drejček in Drejko, Drejc in Potokarjev Andrej, Dreja s hriba in še deset drugih čitalničnih nasprotnikov pridejo ter pravijo:

„Čitalnica, mila naša mati, vzemi nas med svoje ude, kajti odsle hočemo biti tvoji zvesti sinovi!“

Žan Žepjotov.

Iz Idrije 16. febr. (Nov župan; čitalnica.) 15. dne tega meseca je bila pri nas volitev novega župana namesti notarja Höchtel-na, ki v kratkem odroma v Ljutomer. Voljen je bil od 17 volilcev z 11 glasovi gosp. Kajetan Stranecki. Mož je naš domačin, neodvisen meščan, ki se je dozdej pri vsaki priložnosti národno in značajno vedel. Idričanje smo s to volitvijo popolnoma zadovoljni, za trdno se nadjaje, da bode novi župan za naše mesto skrben oče v vsakem obziru, in zlasti gledé narodnosti našega mesta pravičen občinski predstojnik. Zavaljo tega ne bo menda dolgo čakal, da ne bi prišel s slovenskim uradnim jezikom; če tudi ne skoz in skoz — kajti to bi pri naših dose-danjih razmerah silne težave imelo — vendar pa polagoma in čedalje več in več. — Naj omenim tudi danes nekoliko o naših čitalničnih razmerah. Naše národno društvo narašča od dné do dné; slehern mesec mu pristopi kak nov ud. Čitalnica je napravila ta pust že dve veselici, še ene pa ravnokar pričakujemo. Pri vsaki zabavi pride toliko ljudstva, da so čitalniške sobe v vseh prostorih prepolne; vsakemu pričujočemu se veselje na obrazu bere, kako „fletno“ je biti v národnem domu; občinstvo se navadno še le loči, ko se črna noč umikuje belemu dnevu. Posebno pa je čitalniška godba čez vse; še čitalniški nasprotniki „kazarinji“ jo hvalijo. Vendar je nekaj pri našem društvu še pomanjkljivo, in to je krivo, da število domačih udov ni še narastlo na 100 (zdaj jih je blizo 60). Zeló premajhne so namreč čitalniške sobe. Kedar je kaka veselica, se to posebno prav neprijetno čuti. Več prišlega občinstva mora včasih hoté ali nehoté prijazni kraj zapustiti, ker se zavolj pomanjkanja prostora zabavati ne more. In marsikteri ud, ki je domá ostal, bi še rad prišel, ako bi se prostora nadjati mogel. Da bi se temu v okom prišlo, ugibalo in svetovalo se je to in uno; al določilo se ni ničesar. Ker je pa ravno od tega odvisno, da se društvo okrepčá, da se ohrani tudi za pozneje čase, ko bo vžival narod naš svoje pravice, treba je neobhodno, da si društvo preskrbi dostojne prostore. Čeravno je v našem mestu zastran majhnih hišic težko najti tacihih prostorov, kakoršnih čitalnica potrebuje, vendar si pri resni volji že pomagati moremo. Mnogo udov želi, da bi čitalnični odbor to važno stvar na tanko pretresel in potem v kratkem s svojim sklepom pred izvanredni občni zbor stopil. Občni zbor naj bi potem, ne oziraje se na osebnosti in na osebne dobičke, predvarno rešil to svojo nalogo tako, da je na prid in napredek narodni naši reči.

Iz Idrije 20. sveč. — Dolžan sem Vam že dolgo dopisa, sosebnost pa še odgovora „Tagblattu“ št. 18. in 19.; al ker resničnih in poštenih sporočil se tako nikoli na nadjamo v tem listu, odgovorim le to, da, če bi bilo pravično šlo pri volitvi deželnega poslanca, prvomestnik volilne komisije gotovo ne bi bil molčal na tisti idrijski dopis v „Novicah“; al — molčal je. — Čez mesec dni, kakor se sliši, gré g. Höchtel v Ljutomer, in sicer kot častni srenjčan idrijski, ž njim pa nemškutarija, in razprtij bode konec, kajti on je osnoval stranko, ki je popred nismo poznali tukaj. V svesti smo si, da njegovo nemškutarsko seme ne bode dospelo do sadú. Res, da je marsikaj dobrega storil mestu, revežem pomagal, kateri ga bodo pogrešali; al veliko národno zahtevanje se nikakor ne more in ne sme vtopiti v male kroge dobrih osebnih del. — Novega župana že imamo in sicer tacega, da smemo mi rodoljubi zadovoljni biti; izvoljen je gosp. Kajetan Stranecki. Slava! Veliko upanje na to častno službo si je delal znani renegat

P. — al spodletelo mu je. Gotovo nas v prihodnje tudi vaši ljubljanski renegati ne bodo več tako nadlegovali s svojimi nasveti, kandidati itd., kajti prepričali so se lahko, kako malo „novoêrcev“ šteje naše mesto. — Čitalnica naša dobro napreduje, število udov se vedno množi. Obiskuje se bolj ko druga leta, in to je znamenje narodnega napredka. Večeri so kaj prijetni; čas mine v prijaznem pogovoru, da ne vemo kako. Ker že govorim o narodnem gibanju in napredku, naj omenim memogredé še to, da se po novi županovi volitvi v narodno okrožje neki znan renegat hlinit hodi; povemo mu kar naravnost, naj ostane, kjer je dozda bil; mi smo le radi med svojimi in ljulike ne maramo med pšenico. — Naš c. kr. okrajni glavar se je silno blamiral pri dovoljenji zadnje glediščine igre v čitalnici; prihodnja glediščina predstava v čitalnici bode pokazala, kaj pomeni tista „ausnahmsweise Bewilligung“; mogoče, da si gosp. paša razun prejšnje blamaže še drugo natveze, mislé, da je njegove „milosti“ treba, kjer le pravica vodi dnevni red.

Iz Postojne. (Čitalnica naša) napravi zopet „besedo“ 27. dan t. m. zvečer ob 7. uri. Program je sledeči: 1) petje zbora; 2) tombola; 3) petje zbora; 4) šaloigra: „Pomote“ od Vilharja, ki ni še nikjer igrana bila; 5) ples. — Vabi k tej večerni veselici vse ude čitalničine in druge prijatelje odbor.

Iz Senožeč 17. febr. —?— Tisti mož izmed naših ustavovercev, kateri je bil že večkrat po časnikih okregan, ima tudi danes ples pa ne slovanski ples „kolo“, ampak „Heztanz“. To pa take želodce ravno ne „ferkühla“, temveč nekako ozdravi. Jako žal nam je za moža, da je „disgustiran“, kajti on jo je hotel „nolens volens“ pri gozdni razdelitvi za nas dobro kreniti, načrt njegov je bil res moder. Pa žalibože! izpodletelo nam je, ker so ti presneti „pauri“ naši šli možá v Ljubljano tožit, da jim hoče preveč gozda dati. In res, ustavila se je gozdna razdelitva nenadoma. Vi vražji „pauri“ vi, ste nam jo pa zopet zasolili! ali ne veste, kako težavno je sosednje vaščane gledati, kako sladki hrastov in bukov sok srkajo?!

Iz Novomesta. (Poslano.) Dijaška „beseda“, naznanjena v zadnjem listu „Novic“ je preklicana, ter je ne bode 6. marca. H.

Iz Motnika 15. sveč. Fr. S. c. — 8. dne t. m. je bil naš trg v velikem strahu. Začel je namreč v tukajšnji hiši št. 19. iz dimnika ogenj se valiti na streho s slamo krito in po njej se razširjati. Pa hvala Bogu! žalostni glas zvona iz zvonika se je začel precej po dolini in po gričih razlegati, in prihitelaje precej velika množica gasilcev iz trga in tudi okraja, tudi rudarski delalci so svoje delo popustili in hiteli na gorišče. Prav srčno je vsa množica napenjala tako dolgo vse svoje moči, da je ogenj užugala; samo polovica slamnate strehe je pogorela, vse drugo se je obvarovalo. Hvala, presrečna zahvala tedaj vsem, ki so tako marljivo gasili, osebno hvalo in čast pa še zaslužita Jernej Piskar in njegov sin Andrej, oba mlinarja iz Motnika, potem Jaka Zalokar in Matija Reberšek, rudarska delalca Motniška, in pa Gašper Kojbič po domače Lukovec in Jože Brvar po domače Purgar, posestnika iz Motnika. Al tudi uradnikov rudarskih Motniških ne smem prezreti, kajti tudi oni sami in po svojih podložnih so veliko veliko pripomogli, da se je velike nesreče otel naš trg. Ker pa sem rudarnikov opomnil, še dostavim, da se zdaj Motniški premog že ročno iz naročja matere zemlje vzdiguje in že tudi po svetu okoli prevažava. Trdno upanje tedaj imamo, da bode tudi naš premog po Avstriji kmalu slovel. Dobro srečo!

Iz Št. Vida nad Ljubljano. (Čitalnica naša) napravi v nedeljo (pustno nedeljo) „besedo“, pri kateri se

bode predstavljala gledališčina igra „Strup“ in bodo prvokrat peli kmetiški fantje. Veselica se začne zvečer ob 7. uri „pri Kraljiču“. Odbor vljudno vabi svoje družbenike in tudi družbenike družih čitalnic, pa tudi drugi rodoljubni gostje okolice naše nam bodo dobro došli. Zagotovljati moremo, da prav pošteno veselje bode pustno nedeljo kraljevalo „pri Kraljiču“.

Iz Ljubljane. (Odbor družbe kmetijske pomnožen po zastopniku vladinem in deželnega odbora) je v seji 20. dne t. m. pod predsedstvom pl. dr. Wurzbach-a rešil mnogovrstne reči. Tajnik dr. Bleiweis poroča najprej o dopisu, v katerem novi minister kmetijstva družbi naznanja svoj nastop in zagotavlja podporo, — potem o dopisu ministerstva, kateri za povzdigo konjske reje na Kranjskem obeta pomoči, kader bode za leto 1870. državni proračun dovoljen, — dalje poroča, da je družba dobila iz goriške svilorejne poskušalnice 6 kartonov izvirnega (pravega) japonskega svilodnega semena in da gosp. Mah iz Zlateneka je poslal semena Yama ma i za 10 gold., — da je iz Vratislava od trgovca Kriegel-a družbi došel odgovor, da pravo rigajsko (rusko) laneno seme stane bačva (tona) 19½ gld. Odbornik Schollmajer predlaga, naj se naša družba po izgledu nekterih družih družeb obrne do ministerstva, da jej dovoli podpore za nakup kakih 60 do 100 centov pravega ameriškega krompirja od Güllich-a, ki bi se potem po deželi prodajal za polovico cene takim gospodarjem, ki zagotovijo, da ga sadé po Güllichovih dobro potrjenih v „Novicah“ lani naznanjenih skušnjah; predlog je bil sprejet. — Dalje je bilo sklenjeno, da se iz ostanka državne podpore za nakup kmetijskega orodja kupi in razdeli mekoliko zboljšanih Čugmajerjevih plugov, osipavnih plugov in brabantških bran. — Ker je treba, da se s podobami razjasnjeni poduk o predivstvu, ki ga je spisal Rihard Dolenec, in pa poduk o napravi umnih gnojnišč, tudi s podobami razjasnjen, zelo zelo razširita po deželi, je bilo sklenjeno, da, kedar bode natis teh dveh važnih podukov v slovenskem in nemškem jeziku izgotovljen v „letopisu družbinem“, se še potem tudi natisne v „Novicah“ z dotičnimi podobami, in v ta namen vredništvo naprosi, da vzame te sestavke v svoj list brezplačno, na stroške družbine napravljeni kamno- in lesorezi pa se „Novicam“ dadó. — Obširna razprava je bila naposled o tem, katerim gospodarjem naj se dadó jezerske in pa trebiške ovce. Prosilo je za nje 56 gospodarjev. Ker pa je denarja le toliko, da se za letos k večjemu more kupiti 38 parov (vsacemu gospodarju se bota dala en oven in ena ovca), tedaj le 38 gospodarjem morejo njihove prošnje vslišati, je bila razdelitev zelo težka. Za vodilo razdelitve je obveljalo to, da se prvič gleda na to, kje je največ ovčje reje, in zato se je spoznalo, naj se na Notranjsko dá, 21 parov, na Gorenjsko 14, na Dolensko 3. Drugo vodilo je bilo to, da se dadó ovce le takim, ki sami že zdaj kaj več ovac imajo in pa tudi njihovi sosedje. Odbor je po nasvetu odsekov prav na tanko pretresal prosilce, in misli, da je pravo zadel kar je mogoče.

— (Za osnovo sadje- in vinorejske učilnice v Vipavi) je bil v pondeljek pri deželni vladi ceili dan posvêt, ktereга so se vdeležili zastopniki deželnega odbora, zastopniki družbe kmetijske in pa ravnatelj ljubljanske realke, iz Vipave pa so prišli grof Lantthieri, ki za 30 let posestvo na Slapu, in če treba še drugih prostorov hoče velikodušno brez plače prepustiti učilnici, predsednik podružnice kmetijske vipavske, g. Kavčič in dr. Spacapan. V tem posvetu dovršeni sklepi gredó zdaj najpred na Dunaj k ministerstvu kmetijstva. Naj bi Vipavi in vsi naši deželi živo potrebna naprava našla

tako ugodno rešitev, kakor so jej nameravali v posvèt sklicani možje!

— (*Odbor učiteljskega društva*) bode 28. dne t. m. ob 10. uri dopoldne imel v 4. razredu mestne glavne šole (v reduti) v Ljubljani javno sejo, h kateri se vljudno vabijo vsi družbeniki. Kdor pa ne more priti, naznani naj odboru pismeno svoje misli o kaki točki dnevnega reda, ki bode taki-le: 1. Društvena naznanila. 2. Pomenki o nauku v pisanji. 4. Nasveti o učiteljski knjigarnici. 5. Kako bi se učiteljem na korist bolje vravnala družba v pomoč vdovam in sirotam ljudskih učiteljev na Kranjskem. 6. Nasveti posamnih družnikov.

A. Praprotnik, društva predsednik.

— (*Na tukajšnji porodniški učilnici*) bodo 23., 24. in 25. dan t. m. konečne preskušnje babic v slovenskem jeziku; podvrglo se bode tem preskušnjam 23 učenk, in sicer 11 Kranjic, 7 iz vojaške granice, 3 iz Slavonije in 1 iz Ogerskega; med vsemi temi jih je 13, ki so vživale ustanove (štipendije).

— (*Gosp. Fr. Zajec*), naš domači podobarski umetnik, ima dodelanih več mavcastih (gipsastih) podob, kakor: Pija IX., Slomška, Baraga, Knoblaharja, Vodnika, Valvazorja, ki se dobivajo pri njem. Visoke so po 21 palcev, namreč v celih osebah, ki so ali z bronsom prevlečene (po 3 gold.), ali s stearinom (po 4 gl.), ali pa z rumenkasto barvo (po 2 gl. 50 kr.). Naroči si jih vsakteri tudi lahko s pismom (Karlovsko predmestje št. 29) V delo pride Strosmajer, in tudi Vega, — poslednji le ako bo mogel g. Zajec dobiti njegovo podobo. Te umetnije bo privilegije zavarovala. Delo g. Zajca se samo hvali.

— (*Pritožbo preč. gosp. kaplana Koprivnikarja*) je c. k. deželna nadsodnija v Gradcu rešila s tem, da je rabsodbo ljubljanske sodnije od 2 mesecev ječe povikšala na 4. Zdaj bota Masel in Golob vendar zadovoljna?

— (*Društvo za denarno pomoč obrtnikom*) ima svoj občni zbor v nedeljo dopoldne ob 11. uri v veliki mestni dvorani. Kakor slišimo, je preteklo leto to društvo spet dobro napredovalo. Slava!

— (*Čitalnica ljubljanska*) dá v nedeljo (pustno nedeljo) veliki ples, „Sokol“ pa pustni torek veliko maskerado v čitalnični dvorani.

— („*Kralj Vondra*“), iz českega prestavljeno in po dveh predstavah v čitalnici priljubljeno komično opero J. Ilnera je dramatično društvo v deželnem gledališču v nedeljo izvršilo tako dobro, da je Ljubljana videla in slišala, kaj národne moči premorejo tudi na muzikalnem polji, kedar gré za kaj več kakor le za kaj malo petja. „Kralj Vondra“ ni kaka mala operetca, ampak velika opera, sestavljena iz najlepših spevov velicnih resnih oper, kteremu pa je podzloženo smešno djanje. Kakor navadno se je spet danes gospá Odijeva odlikovala v prvi vrsti s petjem in igro; kazala je sijajno, da je pravi biser národni dramatik naši; zato pa je bila gromovita hvala prav zaslužena, ki jo je prejela. Poleg nje sta gospoda Noli in Filapič izvršno vršila svoji roli v petji in igri in tudi njima je donela glasna pohvala. Al tudi gospoda Kham in Gecelj sta rešila svoji nalogi v zadovoljnost obilo zbranega občinstva, čeravno jima je hripa nekake napolke delala v petji. Navdušeno pohvalo je po pravici prejel tudi naš zbor moški in ženski; poslušalcu res dobro dé, ako na ljubljanskem gledališču sliši take krasne glasove. Da pa se je težka spevoigra v vsem tako izvršno vršila, gré posebna zasluga voditelju njenemu gosp. Förster-ju, ki je spevoigro tudi instrumentiral; v taci nalogah se kaže, kdo je pravi umetnik, kdo le mojster-skaza. Krivično pa bi bilo,

da ne bi s pohvalo tudi omenili vojaške godbe c. kr. grof Huynovega polka.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz državnega zbora.) Knez Sangusko, ud zbornice gospôske, je unidan razposlal „odprto pismo“ do svojih tovaršev v gospôski in poslanski zbornici; tehtno je to pismo, ker na važnem mestu izreka to, kar se je že mnogokrat po časnikih pisalo, da večletna velika napaka in krivica je to, da v dunajskem — avstrijskem — ministerstvu sedé le Nemci in večidel ultranemci in taki, ki še družih avstrijskih dežel in narodov celó nič ne poznajo.

To pismo ima svojo zgodovino. Predsednik knez K. Auersperg ni privolil besede knezu Sanguskemu, ki je hotel govoriti o priliki, ko se je predstavljalo novo ministerstvo. Zoper to ni nič vgovarjati, ker to predstavljanje po opravljenem redu res ni predmet obravnave; samih pogovorov, kakor so v zborih drugih dežel pripuščeni, pa tudi ne pozná opravljeni red v dunajskem parlamentu. — Ker tedaj knez Sangusko ni mogel govoriti, je pisal pismo, ktero je hotel, da ga zborničina pisarnica razdeli med zbornike. Taka pisma se mnogokrat razpošiljajo v zbornici; mnogo liberalnih pisem in še taci pisateljev, ki niso zborniki, bilo je že razposlanih. Sanguskovo pismo razposlati pa je tudi prepovedal predsednik. To je v zbornici vzbudilo živo nejevoljo; „liberalni“ časniki ali molčijo o tem pismu, ali pa se norčujejo o njem; češ, da knez Sangusko ni mož velike veljave — se ve, da Kuranda ali Schindler in drugi take baže ljudje imajo pa veljavo! Vprašamo le: kje?!

Knezovo pismo se glasi tako-le:

„Moja zvestoba cesarju, moje prizadevanje za občni blagor države, moja ljubezen do moje domovine mi ne pripuščajo molčati; toraj primem za peró, da pismeno izrečem, kar sem hotel govoriti. — To, da je ministerstvo izvoljeno samo iz enega naroda, sili me govoriti, da svoj glas povzdignem zoper tako nepolitično in nepravično početje. Jaz tako malo umem pogum onih, ki so sestavili to ministerstvo, kakor malomarnost narodnjakov, ki zoper to ne ugovarjajo. Ne le, da je ministerstvo zgolj nemško in vzeto samo iz ene stranke, ampak izvoljeno je samo iz ene vrste, iz ene same koterije. V taci okoliščinah soglasje v mislih ni niti umetnost niti zasluga.“

„Nikakor nočem kroni mejiti pravice: ministre voliti kakor jej je drago; toda izvoljenci morajo vprašati sami sebe, oni morajo soditi stan, v kterem je država. Ministri bi se bili morali vprašati, ali more zgolj nemško, da ne rečem koterijsko ministerstvo, dandanes pomagati državi, zlasti ali je sposobno dovršiti to, kar je najpotrebnejše, najsilnejše, to je, spravo? V obeh zbornicah je sicer ministerstva predsednik povdarjal potrebo sprave, in to tako, da se sili vprašanje: kje je kakov razloček med njegovim govorom in med manjšinskim programom? — Čemu toraj tako dolga ministerska kriza? Čemu je odstopila ministerska manjšina? Ali se je to zgodilo samo zarad načela, da smejo ministri biti zgolj Nemci? Ali da se večini v roke dá vsa moč?“

„Da novi ministri želé sprave in zveze s Slovani, o tem ni dvombe; toda kakošne zveze? Ali ne take, kakoršna je ona, o kateri je ranjki Metternich govoril rekoč: Koristnejše zveze ni od one jezdec na konji, toda pod pogojo, da jezdec še ostane človek.“

„Odgovorilo se mi bode, da ni bilo najti Slovana, ki bi bil v teh časih zasedel ministerski stol. Ta stvar je tako jasna, da niso tudi nikogar iskali, in niso se